

Н. М. ПАРХОМЕНКО,
доктор юридичних наук, професор,
вчений секретар Інституту держави і
права імені В. М. Корецького НАН України

**ПІДСУМКИ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ
В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ У 2019 РОЦІ**

У 2019 році основними завданнями Інституту були фундаментальні теоретико-методологічні та прикладні дослідження актуальних проблем державно-правового будівництва в Україні; координація фундаментальних наукових розробок відповідних проблем; підготовка кадрів вищої кваліфікації – докторів права і докторів філософії; проведення наукових і науково-практичних конференцій; видання юридичної літератури; надання експертної та науково-консультативної допомоги Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України, судовим органам, Генеральній прокуратурі України, Державному Бюро розслідувань та іншим державним органам.

Основна діяльність відбувалась на базі 9 наукових відділів, восьми госпрозрахункових наукових центрів, в яких працюють 99 співробітників, із них 80 науковців, в тому числі: директор, 2 заступники директора з наукової роботи, вчений секретар, 7 завідуючих відділами, 3 головних наукових співробітники, 11 провідних наукових співробітників, 41 старший науковий співробітник, 10 наукових співробітників, 4 молодших наукових співробітників. Серед них: 25 докторів наук та 54 кандидати наук, в тому числі: 1 академік (Ю. С. Шемшученко) та 1 член-кореспондент Національної академії наук України (В. Ф. Сіренко); 13 академіків та членів-кореспондентів НАПрН України (Ю. С. Шемшученко, О. В. Скрипнюк, В. Ф. Сіренко, В. П. Нагребельний, О. Ф. Андрійко, В. Н. Денисов, О. М. Костенко, Н. Р. Малишева, Г. О. Мурашин, Є. Б. Кубко, Н. М. Оніщенко, І. О. Кресіна, П. Ф. Кулинич); член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України (О. В. Скрипнюк). Серед працівників Інституту: 8 Заслужених діячів науки і техніки України (академік НАНУ Ю. С. Шемшученко, член-кор. НАНУ В. Ф. Сіренко, В. Н. Денисов, І. О. Кресіна, Н. М. Хуторян, О. М. Костенко, В. П. Горбатенко, П. Ф. Кулинич) та 12 Заслужених юристів України (О. В. Скрипнюк, Н. Р. Малишева, Г. О. Мурашин, І. Б. Усенко, В. П. Нагребельний, Н. М. Оніщенко, О. Ф. Андрійко, Н. М. Пархоменко, Є. Б. Кубко, О. І. Ющик, В. І. Олещенко, В. О. Гацелюк).

Протягом року у цих підрозділах розроблялося близько двадцяти наукових напрямів, пов'язаних з виконанням 12 планових тем, з яких 7 були завершені, а саме:

1. «Правовий прогрес: запити громадянського суспільства». Науковий керівник – д.ю.н., проф. Оніщенко Н. М. Термін виконання – I кв. 2017 р. –

IV кв. 2019 р. Виконавці: Кубко Є. Б., член-кор. НАН України Сіренко В. Ф., Пархоменко Н. М., Тарахонич Т. І., Богініч О. Л., Макаренко Л. О., Львова О. Л., Васецький В. Ю., Сунегін С. О.

Досліджені теоретико-правові проблеми забезпечення правового прогресу як основної передумови реформування багатьох сфер життєдіяльності, соціальних перетворень, демократичних зрушень тощо. Зазначене зумовило здійснення всебічного осмислення сучасних реалій багатоманітної правової дійсності, її цивілізаційних та соціокультурних складових, вивчення відповідних гуманітарних чинників, що впливають на його розвиток. За результатами підготовлено колективну монографію «Правовий прогрес: запити громадянського суспільства» (загальним обсягом 25 д. а.), аналітичну записку, наукові статті до наукових збірників та журналів.

2. «Конституційно-правове забезпечення та європейські стандарти контролю у сфері діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування». Науковий керівник – академік НАН України Шемшученко Ю. С. Термін виконання – I кв. 2018 р. – IV кв. 2019 р. Виконавці: Скрипнюк О. В., Андрійко О. Ф., Нагребельний В. П., Денисов В. Н., Оніщенко Н. М., Пархоменко Н. М., Антонов В. О., Костенко О. М., Кваша О. О., Батанов О. В., Кресіна І. О., Горбатенко В. П., Кулинич П. Ф., Малишева Н. Р., Кресін О. В., Тимошук В. Ф., Дересь В. А., Банчук О. А., Воротіна Н. В., Гаєва Н. П., Кукуруз О. В., Ісаєва Н. К., Кисіль Л. Є., Костецька Т. А., Тарасюк В. М., Олещенко В. І., Малишев О. О., Омельченко Н. Л., Сунегін С. О., Проценко І. М., Пухтинський М. О., Савчук К. О., Суржинський М. І., Тарахонич Т. І.

У ході дослідження проведено комплексний теоретико-методологічний аналіз сутності, змісту, форм, видів та функцій контролю, здійснюваного суб'єктами публічної влади. Розглянуті конституційно-правові проблеми співвідношення публічного (державного та муніципального) та громадського контролю, а також контрольної, наглядової та аудиторської діяльності у процесі здійснення державної влади і місцевого самоврядування. З'ясовані генеза та сучасний стан конституційно-правового забезпечення здійснення контрольної діяльності суб'єктів публічної влади в Україні. За результатами роботи розроблені пропозиції щодо вдосконалення конституційного законодавства в частині здійснення контрольної діяльності у сфері публічної влади; проведено науково-практичну конференцію «Конституційно-правове забезпечення та європейські стандарти контролю у сфері діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування», підготовлено та видано аналітичну доповідь для центральних органів державної влади в Україні з відповідними рекомендаціями «Контроль за діяльністю органів публічної влади: національний досвід та міжнародні стандарти» (6,0 д. а.), підготовлено рукопис колективної монографії «Конституційно-правове забезпечення контролю в сфері діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування у світлі сучасних європейських стандартів» (20 д. а.), низку публікацій у фахових юридичних виданнях.

3. «Актуальні проблеми цивільно-правового регулювання договірних відносин в Україні». Науковий керівник – к.ю.н. Венецька М. В. Термін виконання – I кв. 2017 р. – IV кв. 2019 р. Виконавці: Тимченко Г. П., Севрюкова І. Ф., Бабаскін А. Ю., Антонов С. В., Молякво О. М., Бошицький Ю. Л.

Досліджено низку актуальних проблем правового регулювання договірних відносин, у тому числі: договори, які є підставою для виникнення речових прав,

проблеми оплатності договорів, договірні способи розпорядження майном подружжя, актуальні проблеми виконання договірних зобов'язань, а також процесуальні проблеми доказування у договірних спорах та процесуальні проблеми вирішення спорів сторонами господарських договорів. Обгрунтовано та запропоновано пропозиції щодо удосконалення як теоретичних підходів до вирішення наукових проблем зобов'язального права, так і пропозицій по удосконаленню чинного законодавства України. За результатами дослідження підготовлено колективну монографію «Актуальні проблеми цивільно-правового регулювання договірних відносин в Україні» обсягом 10–12 д. а.; опубліковано низку статей, підготовлено 4 наукових записки для органів державної влади України.

4. «Правові проблеми реалізації та удосконалення трудового законодавства України». Наукові керівники – д.ю.н., проф. Хуторян Н. М.; д.ю.н. Сімутіна Я. В. Термін виконання – I кв. 2017 р. – IV кв. 2019 р. Виконавці: Трунова Г. А., Шумило М. М.

Підготовлено пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства про працю в напрямку розширення можливостей працівника і роботодавця у договірний спосіб визначати взаємні права і обов'язки з дотриманням законодавчих мінімальних гарантій для працівників, як менш захищеної сторони; з урахуванням розвитку інноваційної економіки підготовлено наукові пропозиції щодо поступової відмови від універсальності правової регламентації трудових відносин та пошуку найбільш ефективних механізмів регулювання вже давно існуючих на практиці нетипових форм зайнятості, зокрема, дистанційної праці, позикової праці тощо; вироблення правового механізму реалізації норм трудового законодавства, і, насамперед, нового Трудового кодексу після його ухвалення Верховною Радою України.

Результати знайшли відображення у наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях як в Україні, так і за кордоном та у рукописі колективної монографії «Реалізація норм трудового права України: проблеми теорії та практики» (13 д. а.), науковій записці «Проблеми реалізації норм трудового законодавства України в сучасних умовах».

5. «Проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації виконавчої влади». Науковий керівник – д.ю.н., професор Андрійко О. Ф. Термін виконання: I кв. 2017 р. – IV кв. 2019 р. Виконавці: Нагребельний В. П., Кисіль Л. Є., Дерещ В. А., Тимошук В. П., Банчук О. А., Ісаєва Н. К., Воротіна Н. В.

Досліджено основні проблеми правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації з урахуванням процесів оновлення Конституції України, адміністративної реформи та децентралізації виконавчої влади. Головна увага приділялася дослідженню адміністративно-правових проблем забезпечення раціональної організації та ефективності публічної адміністрації в сучасних умовах державотворення, удосконалення форм і методів діяльності публічної адміністрації, розмежування функцій та повноважень органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, удосконалення компетенційного законодавства, систематизації законодавства, що регулює порядок надання адміністративних послуг органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з урахуванням сучасного досвіду функціонування публічної адміністрації. В межах досліджуваної теми виокремлена проблематика децентралізації фінансових ресурсів та її правове забезпечення.

За результатами дослідження підготовлено рукопис колективної монографії «Проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації виконавчої влади».

6. «Проблеми підвищення ефективності кримінальної юстиції України». Науковий керівник – д.ю.н., проф. Костенко О. М. Термін виконання – I кв. 2017 р. – IV кв. 2019 р. Виконавці: Кваша О. О., Сірий М. І., Кубальський В. Н., Нерсесян А. С., Ландіна А. В., Гацелюк В. О., Гетьман А. Б., Нікітенко В. М.

Здійснено науковий пошук щодо забезпечення справедливого правосуддя в Україні. Наголошено, що для системи кримінальної юстиції справедливість є тим абсолютом, тією універсальною природною ідеєю (природною справедливістю), яка стоїть на найвищому щаблі, її втілення створює підґрунтя для дотримання усіх інших принципів кримінального права, а саме законності, гуманізму, невідворотності відповідальності і покарання, диференціації відповідальності, індивідуалізації покарання тощо. Система цих принципів забезпечує реалізацію ідеї справедливості у кримінальному праві та гарантує право на справедливий суд. Нагальним завданням держави Україна на етапі кардинальної судово-правової трансформації має стати забезпечення права людини на справедливий суд – правосуддя, яке відновлює природну справедливість. Запропоновано концептуальні положення щодо проектування нормативного забезпечення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення. Ці положення надіслані у відповідні комітети Верховної Ради України і опубліковані в наукових виданнях, а також в газетах «Голос України» і «День» для обговорення.

За результатами дослідження підготовлено рукопис колективної монографії по темі дослідження: «Проблеми підвищення ефективності кримінальної юстиції України» та 3 науково-аналітичних записки: 1) «Щодо підвищення ефективності кримінально-правової протидії корупції в Україні»; 2) «Щодо підвищення ефективності кримінально-правової протидії злочинам»; 3) «Щодо проектування закону про кримінальну відповідальність за незаконне збагачення».

7. «Правові проблеми розвитку земельних відносин в аграрній сфері України в умовах завершення земельної реформи». Науковий керівник – д.ю.н., проф. Кулинич П. Ф. Термін виконання – I кв. 2018 р. – IV кв. 2019 р. Виконавці: Кулинич П. Ф., Поліводський О. А., Батрин С. В.

Виконавцями теми було проаналізовано основні етапи розвитку та сучасний стан правового регулювання земельних відносин в умовах земельної реформи, статистичні дані щодо реформування земельних відносин в Україні за період незалежності, практику застосування законодавства України щодо реформування земельних відносин. Був вивчений зарубіжний досвід правового забезпечення розвитку земельних відносин. Виявлені шляхи вдосконалення правового забезпечення земельних відносин в Україні на завершальному етапі земельної реформи, пов'язаному із запровадженням ринку сільськогосподарських земель. В результаті цієї роботи виконавцями теми було сформульовано доктринальне розуміння земельної реформи та її складової частини – реформування земельного законодавства, зміст та шляхи вдосконалення правового забезпечення розвитку земельних відносин в Україні в постреформаційний період. Зокрема, розроблені теоретико-правові засади земельної реформи в Україні, напрями та зміст трансформації основних інститутів земельного права в період земельної реформи, теоретичні та прикладні аспекти вдосконалення

правового регулювання земельних відносин в умовах завершення земельної реформи. Нарешті, належна увага при дослідженні теми була приділена формуванню правової моделі фермероцентричного земельного ринку.

Результати дослідження теми викладені у рукописі монографії «Правові проблеми завершення земельної реформи в Україні» (обсяг – 12 а.а.), наукових записках: 1) «Обігоздатність права оренди сільськогосподарських земель державної власності та шляхи її підвищення», а також проєкті Закону України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів щодо переходу прав оренди земель сільськогосподарського призначення»; 2) «Правові питання запровадження фермероцентричної моделі ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні»; 3) «Актуальні питання формування земельно-правового статусу об'єднаних територіальних громад в Україні» та проєкт Закону України «Про внесення змін і доповнень до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів України щодо поширення юрисдикції органів місцевого самоврядування на всю територію відповідної громади в сфері земельних відносин», а також порівняльну таблицю та пояснювальну записку до цього законопроєкту.

У 2019 році розпочалася розробка 4 фундаментальних тем, а саме:

1. «Українське правознавство в антропологічному вимірі та у європейському правовому просторі: історико-юридичне дослідження».

Науковий керівник – к.ю.н., проф. Усенко І. Б. Термін виконання – I кв. 2019 р. – IV кв. 2021 р. Виконавці: Усенко І. Б., Музика І. В., Бондарук Т. І., Самойленко О. О., Іванова А. Ю., Малишев О. О., Ромінський Є. В., Худояр Л. В.

Згідно з робочим планом збиралися і опрацьовувалися матеріали з теми, формувалися теоретико-методологічні засади роботи, розроблено план-проспект дослідження. Результати дослідження у звітному році також знайшли своє відображення у доповідях співробітників відділу на конференціях, круглих столах, інших наукових форумах. Безпосередньо у рамках цієї НДР підготовлено та проведено низку наукових заходів, а саме: XL Міжнародна історико-правова конференція «Українське правознавство в антропологічному вимірі та європейському правовому просторі: історія, сучасність, перспективи» (30 травня–3 червня 2019 р., м. Умань, видані програма і збірник матеріалів конференції); XLI історико-правова конференція «Феномен українського права: історичні витоки та сучасна парадигма» (7–10 листопада 2019 р., м. Глухів, видана анотована програма конференції з короткими тезами доповідей); відкрита доповідь О. О. Малишева на тему «Проміжний досвід перекладу трактату Петра Роїзія «Decisiones de rebvs in Sacro Avditorio Lithvanico ex appellatione iudicatis» (Краків, 1563)» (5 лютого 2019 р., Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України) та його ж 4 лекції на пов'язану тематику, прочитані на запрошення юридичного факультету Університету Аліканте (Іспанія).

Проміжні результати досліджень було оприлюднено у фахових наукових журналах. Низка статей біографічного характеру вийшли друком в енциклопедичних виданнях. Співробітники відділу продовжили ведення рубрики «Видатні правознавці» Часопису Київського університету права, в якій цього року було опубліковано статті, присвячені професорам Ф. І. Леонтовичу, О. Ф. Кістяківському, М. І. Палієнку.

2. «Конституційно-правові проблеми сучасного унітаризму: вітчизняний та зарубіжний досвід». Наукові керівники – акад. НАН України Шемшученко Ю. С., д.ю.н., проф. Батанов О. В. Термін виконання – I кв. 2019 р.– IV кв. 2020 р.

Виконавці: Скрипнюк О. В., Ющик О. І., Антонов В. О., Мурашин Г. О., Гаєва Н. П., Костецька Т. А., Пухтинський М. О., Омельченко Н. Л.

Розглянуто принципи унітарного устрою держав у сучасному світі і на цій основі виявлено особливості системи принципів унітарного устрою сучасної Української держави; систематизовано теоретичні підходи до дослідження поняття та сутності унітаризму; охарактеризовано унітарну форму державного устрою як елемент форми держави, класифікувавши чинники, що детермінують унітаризм; вивчено історичні умови зародження і формування українського унітаризму, проаналізовано структурно-функціональну систему унітарної держави в аспекті субсидіарності та децентралізації публічної влади; з'ясовано проблеми сучасного унітаризму в Україні в контексті реформи адміністративно-територіального устрою; досліджено теоретичні та прикладні проблеми розвитку місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні в умовах конституційної реформи.

3. «Правове забезпечення використання сучасних інформаційних технологій у регулюванні екологічних та природоресурсних відносин». Науковий керівник – д.ю.н., проф. Малишева Н. Р. Термін виконання – I кв. 2019 р. – IV кв. 2021 р. Виконавці: Н. Д. Красіліч, А. М. Гурова, В. В. Семеняка, В. І. Олещенко.

Проведено вивчення та аналіз доктринальної вітчизняної та зарубіжної літератури, чинного законодавства, законопроектів, які внесені до Верховної Ради України, проектів актів Кабінету Міністрів України, практики діяльності відповідних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з відповідної тематики, а саме: з питань державної інформаційної політики, системи електронного врядування, формування загальнодержавної системи геопросторових даних, її інфраструктури, ведення земельного та інших кадастрів природних ресурсів та містобудівного кадастру, використання аерокосмічних технологій для вирішення питань управління природними ресурсами та охорони довкілля.

4. «Концептуальні засади правової політології в умовах інтеграції наукового знання». Науковий керівник – д.політ.н., проф. Кресіна І. О. Термін виконання – I кв. 2019 р. – IV кв. 2020 р. Виконавці: Коваленко А. А., Горбатенко В. П., Стойко О. М., Явір В. А., Ходаківський М. Д., Кукуруз О. В., Батанова Н. М., Тарасюк В. М.

За результатами дослідження підготовлено монографію «Правова політологія: проблеми концептуалізації та інституціоналізації», у якій обґрунтовано концепт правової політології як науково-пізнавальної системи, дослідницької парадигми, наукового напрямку та навчальної дисципліни. Розкрито теоретичний, аксіологічний, праксеологічний потенціал правової політології. Взаємодія політики і права показана як евристична засада правової політології. Визначено понятійно-категоріальний апарат, об'єкт, предмет, принципи, функції правової політології.

Досліджено вітчизняний та зарубіжний досвід наукової, організаційної, державотворчої, навчальної інституціоналізації правової політології. Аналізуються проблеми концептуалізації політичного права як міждисциплінарного напрямку досліджень. Правова політика розкривається як практична реалізація політико-правової парадигми суспільного розвитку, як інструмент модернізації суспільства.

Продовжувалось виконання 1 теми НДР «**Особливості міжнародно-правового захисту цивільного населення в сучасних збройних конфліктах**». Науковий керівник – д.ю.н., проф. Денисов В. Н. Термін виконання – I кв. 2018 р. – IV кв. 2020 р.

Виконавці: Акуленко В. І., Кресін О. В., Савчук К. О., Дідківська О. І., Переверзева О. С., Проценко І. М., Суржинський М. І.

Протягом року було опрацьовано доктринальний та нормативно-правовий матеріал і підготовлено рукописи розділів колективної монографії. Зокрема, здійснювався юридичний аналіз змісту та практики застосування четвертої Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни (1949 р.). Дана Конвенція стала помітною віхою в розвитку міжнародного гуманітарного права, створивши правову основу для захисту цивільного населення на окупованій території, обмеживши цим самим владу окупуючої держави, поставивши її дії під міжнародний контроль. Нейтральність, неупередженість, відсутність дискримінації в поводженні з людьми, а також необхідність щадити цивільне населення при проведенні воєнних операцій, пролизує всі положення цієї Конвенції. Важливо, що в її Протоколі I в якості одного з найважливіших принципів міжнародного гуманітарного права встановлено обов'язок воюючої сторони проводити відмінність між воєнними об'єктами, з одного боку, та цивільним населенням і цивільними об'єктами, з іншого боку, та відповідно направляти свої дії проти воєнних об'єктів.

Окрім того, відповідно до результатів конкурсу дослідницьких проєктів установ НАН України у галузі соціогуманітарних наук, що виконувались за КПКВК 6541230 та розпорядження Президії НАН України від 31.05.2019 р. № 333 виконувався проєкт **«Правове забезпечення євроатлантичного курсу України»**. Науковий керівник – д.ю.н., професор Скрипнюк О. В. Термін виконання – червень-грудень 2019 р. Виконавці: Шемшученко Ю. С., Кресіна І. О., Антонов В. О., Горбатенко В. П., Явір В. А., Батанова Н. М., Стойко О. М., Савчук К. О., Ходаківський М. Д., Омельченко Н. М.

У підсумку розроблено пропозиції щодо стратегії забезпечення євроатлантичного вектора України, його впливу на вдосконалення законодавства України, забезпечення в Україні європейських стандартів прав людини. Визначено реальний рівень юридичної і політичної відповідальності влади за забезпечення євроінтеграції. Отримані теоретичні і практичні результати дослідження, зокрема висновки щодо посилення забезпечення суверенітету та територіальної цілісності України в контексті євроатлантичної інтеграції, які узагальнено в підготовленій аналітичній доповіді **«Правове забезпечення євроатлантичного курсу України»** (2 д. а.) та в колективній монографії **«Євроатлантичний вектор України»**.

У рамках цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України **«Суспільний ідеал і політичні інтереси в Україні»** виконувався проєкт **«Національна правова система в умовах глобалізації: вектор удосконалення»**. Науковий керівник – д.ю.н., професор Оніщенко Н. М. Термін виконання – червень-грудень 2019 р. Виконавці: Скрипнюк О. В., Шемшученко Ю. С., Пархоменко Н. М., Тарахонич Т. І., Сунегін С. О.

За результатами дослідження виконані наступні завдання: проаналізовано проблеми модернізації національної правової системи в умовах сучасних трансформаційних змін; з'ясовано роль та значення глобалізації у розвитку національної правової системи з урахуванням її ціннісної основи; визначено основні напрями удосконалення механізму правового регулювання як динамічної складової правової системи; сформульовано пропозиції щодо шляхів реформування та оновлення правової системи України в умовах євроінтеграції, підготовлено аналітичну доповідь **«Національна правова система в умовах гло-**

балізації: чинники реформування та оновлення» для органів державної влади України та наукові публікації за темою дослідження у фахових юридичних виданнях України.

У межах цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Соціокультурний простір України у формуванні національної стратегії: територіальні ідентичності, ідентифікаційні символи, ментальні практики» виконувався проект: **«Міжнародно-правові засади миротворчої діяльності міжнародних регіональних організацій у контексті відновлення територіальної цілісності України»**. Науковий керівник – д.ю.н., ст.н.с. Кресін О. В. Термін виконання – червень-грудень 2019 р Виконавці: Савчук К. О., Проценко І. М.

У ході виконання наукового проекту було вивчено досвід організації та проведення миротворчих операцій силами швидкого реагування ЄС (EUFOR); здійснено комплексний аналіз правового регулювання питань організації (зокрема, ухвалення рішень) та проведення миротворчих операцій силами швидкого реагування ЄС (EUFOR); проаналізовано досвід проведення миротворчих операцій військовими силами НАТО; вивчено засади міжнародно-правового регулювання питань організації (зокрема, ухвалення рішень) та проведення миротворчих операцій НАТО; досліджено досвід миротворчої діяльності ОБСЄ; проаналізовано міжнародно-правове регулювання миротворчої діяльності ОБСЄ; вивчено міжнародно-правові засади співробітництва ЄС, НАТО та ОБСЄ з Організацією Об'єднаних Націй у сфері миротворчості; досліджено практику реалізації ЄС, НАТО та ОБСЄ доктрини розподілених обов'язків при здійсненні ними миротворчої діяльності, підготовлено наукову записку «Міжнародно-правові засади миротворчої діяльності міжнародних регіональних організацій у контексті відновлення територіальної цілісності України» для органів державної влади України та наукові публікації за темою дослідження у фахових юридичних виданнях України.

У рамках Цільової комплексної програми НАН України з наукових космічних досліджень на 2018–2022 рр. виконувався науковий проект **«Правове забезпечення довгострокової сталості космічної діяльності»**. Етап II **«Правові засади формування та розвитку внутрішнього ринку послуг щодо дистанційного зондування землі з космосу»**. Термін виконання: лютий-грудень 2019 р. Науковий керівник – д.ю.н., проф. Малишева Н. Р. Виконавці: Семеняка В. В., Гурова А. М.

За результатами роботи визначено правові засади функціонування вітчизняного ринку космічних інформаційних послуг з ДЗЗ (дистанційне зондування Землі з космосу) за рахунок як інтегрування України у європейські та світові програми з ДЗЗ, так і створення Національної системи ДЗЗ.

Для досягнення цієї мети проведено комплексне дослідження сучасного міжнародно-правового режиму використання даних ДЗЗ, космічних політик та законодавства зарубіжних країн у сфері ДЗЗ, а також законопроектів та чинного законодавства України, які стосуються державного регулювання діяльності з ДЗЗ. Зокрема, досліджено регулювання надання інформаційних послуг за допомогою ДЗЗ в 10 країнах світу. Узагальнено відповідний досвід, який розглядається шляхом виділення кількох правових моделей вирішення відповідного питання в зарубіжному законодавстві. В контексті поточного реформування космічного законодавства України для стимулювання комерціалізації космічної діяльності висловлено пропозиції щодо адекватного інтегрування відносин

із ДЗЗ у вітчизняне правове поле. Підготовлено серію наукових публікацій в українських і зарубіжних фахових виданнях, аналітичний звіт.

Окрім зазначеного, співробітники Інституту брали участь в роботі ряду державних та урядових комісій і комітетів, національних рад та агентств, активно працювали над удосконаленням та реалізацією положень Конституції України, проектами окремих кодексів та інших нормативно-правових актів, проводили експертизи та надавали науково-консультативну і науково-методичну допомогу, а саме: Президії НАН України, Конституційному Суду України, профільним комітетам Верховної Ради України, Головному управлінню Служби безпеки України, Генеральній прокуратурі України, Прокуратурі АРК, Кабінету Міністрів України, Міністерству юстиції України, Міністерству освіти і науки України.

На безпосереднє звернення органів державної влади або відповідно до доручення Президії НАН України надавалися наукові роз'яснення, правові позиції щодо окремих дискусійних питань застосування національного законодавства України. Серед них: для Офісу Президента України – 3, Верховної Ради України – 15, Кабінету Міністрів України – 4, Служби безпеки України – 3, НАБУ – 8, НАЗК – 6, Київської міської державної адміністрації – 1, Генеральної прокуратури України – 4, Конституційного Суду України – 17, Верховного Суду – 2, Національного космічного агентства – 1 та ін. Зокрема: колективом авторів (Шемшученко Ю. С., Скрипнюк О. В., Андрійко О. Ф., Оніщенко Н. М., Крсін О. В., Горбатенко В. П., Кресіна І. О., Стойко О. М., Явір В. А.) підготовлено та направлено до Офісу Президента України, Верховної Ради України наукову записку «Питання вдосконалення державного управління та забезпечення ефективності діяльності органів державної влади в Україні»; наукову записку «Актуальні питання формування земельно-правового статусу об'єднаних територіальних громад в Україні», проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів України щодо поширення юрисдикції органів місцевого самоврядування на всю територію відповідної громади в сфері земельних відносин», порівняльну таблицю та пояснювальну записку до зазначеного законопроекту, які були направлені до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України, Міністерства аграрної політики та продовольства України; висновки щодо доктринального визначення належних способів поновлення договору оренди землі для Верховного Суду (Кулинич П. Ф.); наукову записку «Щодо удосконалення правового регулювання екологічних відносин в умовах децентралізації влади в Україні» – для Міністерства екології та природних ресурсів України (Малишева Н. Р.); наукову записку «Моделі правового регулювання діяльності у сфері ДЗЗ у світі: досвід для України» – для Державного космічного агентства України (Малишева Н. Р., Гурова А. М.) та ін.

Академіка НАН України Шемшученка Ю. С., Скрипнюка О. В., Оніщенко Н. М. було призначено членами НКР (науково-консультативної ради) Конституційного Суду України. Оніщенко Н. М. – обрано за конкурсом Головою галузевої експертної ради 08 (Право) Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО).

О. О. Малишев активно співпрацює з ВГО «Спілка археологів України», з кінця минулого року є членом її правління.

Після початку роботи Верховної Ради України VIII скликання І. Б. Усенко та Є. В. Ромінський у рамках експертних програм Харківської правозахисної групи здійснюють щотижневий експрес-огляд законотворчої діяльності

Верховної Ради України. За чотири роки з кінця листопада 2014 року до середини грудня 2019 року побачило світ близько 240 оглядів (у 2019 р. – 30). На порталі ХПГ періодично розміщуються також великі аналітичні статті співробітників відділу з приводу окремих законопроектних ініціатив. Деякі з них мають аудиторію понад 60 000 читачів. У звітному році А. Ю. Іванова підготувала 3 таких статті щодо права народної законодавчої ініціативи і щодо вето Президента (понад 4 150 переглядів).

Протягом 2019 року Інститут продовжує підтримувати традиційно усталені наукові зв'язки із зарубіжними науково-дослідними установами, вузами та факультетами юридичного профілю, міжнародними організаціями. Зокрема, співробітники Інституту представляли Україну у міжнародних урядових та міжнародних неурядових організаціях, є членами редакційних колегій зарубіжних юридичних наукових видань, брали участь в науково-практичних заходах, організованих міжнародними організаціями, зарубіжними державами та їх науковими осередками.

13 травня 2019 року в Інституті пройшла презентація українського, англійського та російського видань книги д.ю.н. О. В. Кресіна «Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX ст.», на якій виступили іноземний член НАН України У. Е. Батлер (США) та професор Ч. Варга (Угорщина).

30 жовтня 2019 р. Радою молодих учених інституту (голова ради – О. О. Малишев) було організовано проведення X Міжнародної науково-практичної конференції «Auctoritate magis quam imperio. Юридична наука у громадянському суспільстві» (до 70-ліття Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України). У конференції взяли участь закордонні колеги з Іспанії, Італії, Білорусі, Польщі та Литви. Збірка конференції містить статті сімома мовами (іспанська, білоруська, польська, українська, російська, англійська, литовська). До статей литовською та іспанською мовами були підготовлені розгорнуті українські анотації.

19 грудня 2019 р. в Інституті пройшли урочисті заходи на честь 80-річного ювілею іноземного члена НАН України, професора У. Е. Батлера. Зокрема, відбулася презентація виданої до цієї події книги «Батлер У. Е. Мудрість порівняльного правознавства: збірник статей».

Інститут продовжує підтримувати активні робочі стосунки із закордонними ученими, зокрема, з Литви (Вільнюський університет), Білорусі (Національний Центр законодавства і правових досліджень Республіки Білорусь, Центр досліджень білоруської культури, мови і літератури НАН РБ, Інститут історії НАН Білорусі, юридичний факультет Білоруського державного університету) та Іспанії (факультет філософії та літератури Університету Сарагоси, юридичний факультет Університету Аліканте).

В рамках МАПП розвиваються індивідуальні наукові контакти, зокрема надається консультативна допомога іноземним вченим щодо літературних та архівних джерел українського походження.

У 2019 році відділом міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту було налагоджено співпрацю із кафедрою європейського права юридичного факультету Університету Палацького (Оломоуц, Чехія), що очолюється доктором юридичних наук Надією Шишковою. Зокрема, д.ю.н. В. Н. Денисов підготував рецензію «Нові реальності в праві Європейського Союзу» (передана до опублікування до щорічника наукових праць «Правова держава») на дві праці: «From

Eastern Partnership to the Association. A Legal and Political Analyses» (Ed. by Nadezda Siskova. Cambridge Scholars Publishing, 2014. 305 p.) та «The European Union – What is Next? A Legal Analysis and Political Visions on the Future of the Union». (Nadezda Siskova [ed.]. Walters Kluwer, 2018. 348 p.). Окрім цього, до авторського колективу обох монографій увійшла співробітниця відділу, к. ю. н. Л. Г. Фалалєєва.

Крім того, співробітники Інституту публікували наукові праці у зарубіжних юридичних виданнях та проходили наукові стажування у закордонних університетах (Кресін О. В. (жовтень 2019 р. – червень 2020 р.) – у Школі Східної Європи Варшавського університету та Фонду імені Криштофа Скубішевського у м. Варшава (Республіка Польща) з 1 жовтня 2019 р. по 31 травня 2020 року, Суржинський М. І. проходив навчання у Bertelsmann Scholarship з тематики Data Science).

Координація наукових досліджень здійснювалась у таких напрямках: залучення провідних співробітників Інституту до участі у виданнях, які готуються в закладах вищої освіти та навпаки; надання науково-методичної допомоги державним установам, науковим та навчальним закладам України; погодження тем дисертаційних досліджень, керівництво аспірантами і здобувачами інших установ і міст України; рецензування наукових праць, опонування кандидатських та докторських дисертацій, участь у конференціях та круглих столах, організованих Інститутом спільно з міжнародними організаціями, органами державної влади України, громадськими організаціями та ЗВО України.

Співробітники Інституту: Скрипнюк О. В., Пархоменко Н. М., Кресіна І. О., Савчук К. О., Сімутіна Я. В., Явір В. А., Банчук О. В. увійшли до авторського колективу Національної доповіді Національної академії наук України «Євроатлантичний вектор України».

У звітному році поновила діяльність Комісія історії українського права при Президії НАН України, затверджені її склад і нове положення про комісію. Відділ історико-правових досліджень є базовим осередком комісії (Ю. С. Шемшученко – голова комісії, О. В. Скрипнюк, І. Б. Усенко та О. Н. Яриш – заступники голови, А. Ю. Іванова – вчений секретар комісії).

МАП разом з секцією та Інститутом у травні–червні та листопаді цього року організували дві історико-правові конференції у м. Умань та м. Глухів.

Значний обсяг роботи з координації наукової діяльності проводиться в рамках Ради молодих вчених.

Співробітниками Інституту було підготовлено низку науково-правових експертиз на замовлення фізичних та юридичних осіб щодо доктринального тлумачення та застосування законодавства України.

Окремим напрямом діяльності Інституту було проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів та ін. Серед них: Міжнародна науково-практична конференція «Юридична наука: сучасний стан та перспективи розвитку». До 70-річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України (14 травня 2019 р., м. Київ); X Міжнародна науково-практична конференція «Правовий моніторинг і правова експертиза: питання теорії та практики» (16 квітня 2019 р., м. Київ); Міжнародна наукова конференція «Чотирнадцять юридичні читання. Проблеми імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (18–19 квітня 2019 р.); XL історико-правова конференція «Українське правознавство в антропологічному вимірі та європейському правовому просторі: історія, сучасність, перспективи»

(30 травня – 1 червня 2019 р. м. Умань); Міжнародна науково-практична конференція «Еколого-правовий статус людини і громадянина: ретроспективний та перспективний погляди» (31 травня 2019 р., м. Київ); Круглий стіл «Питання вдосконалення державного управління та забезпечення ефективності діяльності органів державної влади в Україні» (25 червня 2019 р., м. Київ); Науково-практичний круглий стіл «Справа про скіфське золото: поточний стан та перспективи» (30 липня 2019 р., м. Київ); Урочисте засідання з нагоди 1530-ліття Битви при Вероні «Українські остготи і їх цивілізаційний чин» (27 вересня 2019 р.); X Міжнародна науково-практична конференція «Auctoritate magis quam imperio... Юридична наука у громадянському суспільстві. До 70-ліття Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України» (30 жовтня 2019 р., м. Київ); Круглий стіл «Проблеми розвитку адміністративного і фінансового права в умовах сучасних реформаційних процесів» (1 листопада 2019 р., м. Київ); XLI історико-правова конференція «Феномен українського права: історичні витоки та сучасна парадигма» (7-10 листопада 2019 р., м. Глухів); Відкрите засідання Комісії історії українського права при Президії Національної академії наук України (10 листопада 2019 р., м. Глухів); «Не карою єдиною! Проблеми модернізації системи протидії злочинності в Україні: III київський полілог» (15 листопада 2019 р., м. Київ).

Окрім цього, співробітники Інституту протягом звітного періоду брали участь в роботі наукових конференцій, круглих столів, семінарів тощо, організованих іншими науковими осередками України та зарубіжних країн.

За підсумками наукових досліджень у 2019 році Інститутом видано 17 монографічних праць, 13 збірників наукових праць, 6 журналів, 1 практичний посібник, 1 енциклопедія. Зокрема опубліковані: **монографії**: Правова держава. Випуск 30. До 70-річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України. 1949–2019. К. : «Юридична думка», 2019. 606 с.; Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації: монографія : У 3 т. / За заг. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка та акад. НАПрН України О. В. Скрипнюка / Т. 2 : Доктринальний вимір галузевих засад функціонування громадянського суспільства в Україні. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2019.; *Костенко О. М.* Natura Incognita. Про соціальну природу та її закони: зб. філософ. есе. Одеса : Фенікс, 2019. ; *Костенко О. М.* Соціальний натуралізм. Про соціальну природу та її закони. Івано-Франківськ : Петраш К. Т., 2019. 72 с. ; *Ахмедов В. А.* Кримінально-правова охорона правосуддя в Азербайджанській Республіці та Україні: теоретико-порівняльне дослідження : монографія / Вусал Алігісмаг огли Ахмедов. Одеса : Фенікс, 2019. 426 с.; *Бабанли Р. Ш.* Призначення покарання в Україні: теоретико-прикладні засади. Чернівці : Десна Поліграф, 2019. 488 с. ; Шемшученко Ю. С., Скрипнюк О. В., Оніщенко Н. М. та ін. Національна правова система в умовах глобалізації : чинники реформування та оновлення : науково – аналітична доповідь. Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ. 2019. 108 с.; *Макаренко Л. О.* Правова культура: теоретико-методологічні основи дослідження. К. : Парламентське видавництво. 2019. 576 с.; *Kresin O. V.* Comparative Legal Studies: 1750 to 1835. Approaches to Conceptualization: In 2 vols. / Edited and translated by W. E. Butler. London : Wildy, Simmonds & Hill, 2019. Volume I. XXXV+292 p.; *Kresin O. V.* Comparative Legal Studies: 1750 to 1835. Approaches to Conceptualization : In 2 vols. / Edited and translated by W. E. Butler. London :

Wildy, Simmonds & Hill, 2019. Volume II. XVII+413 p.; Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України : наукове видання / Кресін О. В. (кер. авт. кол., наук. ред.), Проценко І. М., Савчук К. О., Стойко О. М. Вид. друге. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 232 с.; Peacekeeping Operations in Ukraine / ed. by O. V. Kresin; transl. and ed. by W. E. Butler. London : Wildy, Simmonds & Hill, 2019. 204 p.; Правові засади миротворчої діяльності міжнародних регіональних організацій у контексті відновлення територіальної цілісності України. Наукова записка / Кресін О. В. (кер. авт. кол., наук. ред.), Кресіна І. О., Проценко І. М., Савчук К. О. Київ : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2019.; *Горбатенко В. П.* Футурологія і політика. Київ : Академвидав, 2019. 288 с.; Правова політологія. Проблеми концептуалізації та інституціоналізації : монографія / Кресіна І. О. – кер. проекту, Батанова Н. М., Горбатенко В. П., Коваленко А. А., Кукурурз О. В., Стойко О. М., Тарасюк В. М., Ходаківський М. Д., Явір В. А. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2019. 300 с.; Децентралізація влади в Україні та розвиток екологічних і природоресурсних правовідносин. Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Відповідальний редактор Н. Р. Малишева. Харків, «Право», 2019 р. – 304 с.; Актуальні проблеми фінансової децентралізації в Україні: наукова доповідь / за заг. ред. д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України О. Ф. Андрійко. Київ : Ін-т держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України, 2019. 88 с. *Збірники наукових праць: Батлер У. Е.* Мудрість порівняльного правознавства: збірник статей / упор. і наук. ред. О. В. Кресін. Київ : Логос, 2019. 572 с.; *Держава і право.* Збірник наукових праць. Серія юридичні науки. Випуск 83. К. : ІДП НАНУ, 2019. 367 с.; *Держава і право.* Збірник наукових праць. Серія політичні науки. Випуск 83 К. : ІДП НАНУ, 2019. 215 с.; *Держава і право.* Збірник наукових праць. Серія юридичні науки. Випуск 84. К. : ІДП НАНУ, 2019. 187 с.; *Держава і право.* Збірник наукових праць. Серія політичні науки. Випуск 84. К. : ІДП НАНУ, 2019. 130 с.; *Держава і право.* Збірник наукових праць. Серія юридичні та політичні науки. Випуск 85. К. : ІДП НАНУ, 2019. 439 с.; *Держава і право.* Збірник наукових праць. Серія політичні науки. Випуск 86. К. : ІДП НАНУ, 2019. 320 с.; Еколого-правовий статус людини і громадянина : ретроспективний та перспективний погляди : зб. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 31 травня 2019 року) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України / за заг. ред. Краснової М. В., Коваленко Т. Г. Чернівці: Кондрагъев А. В. 2019. 392 с.; Українське правознавство в антропологічному вимірі та європейському правовому просторі: історія, сучасність, перспективи: матеріали XL Міжнародної історико-правової конференції, 30 травня–3 червня 2019 р., м. Умань / ред. колегія: І. Б. Усенко (голова), А. Ю. Іванова (відп. секр.), 102 с. (6 д.а.). Київ–Херсон, 2019.; *Auctoritate magis quam imperio: Юридична наука у громадянському суспільстві.* 36. наук. праць. Матеріали X міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 30 жовтня 2019 р.). До 70-ліття Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України / Ред. колегія: Н. М. Пархоменко (голова), О. О. Малишев (заступник голови), А. М. Гурова (секретар), Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2019. 224 с.; Проблеми розвитку ад-

міністративного і фінансового права в умовах сучасних реформаційних процесів: зб. наук. праць. Матеріали Всеукраїнського «Круглого столу» (м. Київ, 01 листопада 2019 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН України О. Ф. Андрійко. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2019. 304 с.; Феномен українського права: історичні витоки та сучасна парадигма : Анотована програма XLI історико-правової конференції (7–10 листопада 2019 р. м. Глухів) / ред. колегія: І. Б. Усенко, А. Ю. Іванова. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Міжнародна асоціація істориків права. Київ, 2019. 29 с.; Міжнародний судовий форум. Судовий захист природного довкілля та екологічних прав (м. Київ, 7 листопада 2019 року): Збірник матеріалів. Київ. 2019. 192 с. **Навчальні посібники та підручники:** Система органів державної влади з правоохоронними функціями в Україні : навчально-методичний посібник. Таврій. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського; за заг. ред. О. Ю. Бусол. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2019. 439 с. **Журнали:** Альманах права. Правовий моніторинг і правова експертиза: питання теорії та практики. Випуск 10. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2019. 364 с.; Судова апеляція. Науково-практичний журнал. ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2019. № 1. 143 с.; Судова апеляція. Науково-практичний журнал. ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2019. № 2. 142 с.; Судова апеляція. Науково-практичний журнал. ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2019. № 3. 100 с.; Судова апеляція. Науково-практичний журнал. ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2019. № 4. 168 с.; „Studia Politologica Ucraino-Polona”. Випуск 9. За редакцією В. Горбатенка та Ірени Ставови-Кавки. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Польська академія мистецтв і наук, Польське наукове товариство у Житомирі. Житомир-Київ-Краків : Вид-во Євенка О., 2019. 320 с.; Енциклопедія міжнародного права: У 3 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін. ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Т. 3. М–Я. К. : Академперіодика, 2019. 992 с.

Статті у міжнародних виданнях, індексованих у науково-метричній базі Scopus, Web of Science, Copernicus та ін.: CIVIL LIABILITY OF POLICE OFFICERS IN FRANCE Skrypniuk Oleksandr, Institute of State and Law. V. M. Koretsky National Academy of Sciences of Ukraine Kresina Iryna, Institute of State and Law. V. M. Koretsky National Academy of Sciences of Ukraine Dorokhina Yuliia, V. I. Vernadsky Taurida National University Zolotarova Nataliia, National Academy of Internal Affairs Petrenko Oksana, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. //Journal of legal, Ethical and Regulatory Issues. Volume 22, Issue 5, 2019; Skrypniuk O. V., Bohdan M. H., Vasylynchuk V. I., Oliinyk O. S., Rubashchenko M. A. Criteria and Basic Signs of the Lawful Protection of the Person's Interests from Socially Dangerous Encroachment as a Factor, which Excludes Criminality of an Act : International Experience // Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 22, Issue 4. Available at : <https://www.abacademies.org/articles/criteria-and-basic-signs-of-the-lawful-protection-of-the-persons-interests-from-socially-dangerous-encroachment-as-a-factor-which-8565.html>; Onischenko N., Suniehin S. Public Servant: Legal and Ethical Dimensions in the Context of Contemporary Realities. Journal of legal, Ethical and Regulatory Issues. Volume 21. Special Issue 1. 2018. URL : <https://www.abacademies.org/articles/Public-servant-legal-and-ethical-dimensions->

in-the-context-of-contemporary-realities-1544-0044-21-s1-261.pdf.; *Onischenko N., Bobrovnik S.* Актуальність права: деякі детермінанти визначення. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. Volume X, Issue 1(39), Spring 2019; *Nataliia M. Parkhomenko, Tetyana I. Tarakhonych, V. M.* OFFICIAL DOCUMENT AS LEGAL ACTION: ESENTIAL DIMENTIONS // *Journal of Legal, Ethical and Regulatory*, Volume 2, Issues 6.

У інших закордонних виданнях: *Батанов О. В., Лоцихін О. М., Лоцихіна І. М.* Зовнішні функції сучасної держави в умовах глобалізації: концептуально-конституційні аспекти // *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools*. Volume 32, Number 2. p. 11–18. 1 д. а. (Канада); *Оніщенко Н. М., Тарахонич Т. І.* Правова система: від теорії до прагматики. *Challenges and prospects for the development of legal systems in Ukraine and EU: countries comparative analysis*. Collective monograph. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing». 2019. Volume 2. P. 24–42.; *Оніщенко Н. М., Сунезін С. О.* Розвиток правової системи України: соціальний контекст. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. № 2 (Volume 2). С. 97–102; *Пархоменко Н. М.* Удосконалення теоретичних заasad законотворчості в Україні як завдання юридичної науки на сучасному етапі// *Intrnetionai scientific and practical conference “New challenges of legal science in Ukraine and EU countries” Miskolc*. Hungary. April 19–20, 2019. *Miskolc : Izdevnieciba “Baltija Publishing”*, 2019. С. 48–51.; *Малішєва Н. Р.* New boundaries of the Environmental Law of Ukraine // *Yearbook of Ukrainian Law : Coll. of scientific papers / responsible for the issue O.V.Petryshyn*. – Kharkiv : Law, 2019. – 2011. № 11. 472 p. P. 327–336.; *Vasyl Semenyaka*. The Current State of Deregulation of Space Activities in Ukraine / *V. Semenyaka // Advanced Space Law*, Volume 3. 2019. С. 108–119; *Nataliia M. Parkhomenko* Transforming Ukraine’s legal system in terms of European integration. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 03 / 2019.

Поряд з науково-дослідною і науково-організаційною роботою наукові співробітники Інституту беруть участь у навчальному процесі, читаючи повний курс лекцій або спецкурси, були членами ДЕКів у закладах вищої освіти України, виступають з лекціями та науковими доповідями, а також в друкованих і електронних засобах масової інформації.

Співробітники Інституту взяли участь у заходах, організованих з нагоди 70-річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАНУ. Зокрема, 13 травня 2019 року в урочистому відкритті меморіальної дошки на честь засновника Інституту та її першого директора, академіка НАН УРСР Володимира Михайловича Корецького.

Проведено також низку просвітницьких заходів та акцій, які отримали висвітлення в ЗМІ на: «5 каналі» телебачення (прямий ефір); «24 каналі» телебачення; Радіо Свобода; телеканалі «Рада»; Газета «День» та ін.

В аспекті розвитку наукового потенціалу співробітників Інституту необхідно зазначити, що в цьому році було захищено 3 докторські дисертації: Л. О. Макаренко, по спец. 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень; А. Ю. Бабаскіним по спец. 12.00.03 – цивільне право; цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; Я. В. Сімутіною, по спец. 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення.

У докторантурі та аспірантурі Інституту протягом року навчалася 104 особи в т. ч. на умовах бюджетного фінансування – 15 осіб, за контрактами навчалася

89 аспірантів; за контрактами в докторантурі навчалося 4 особи.

Кількість зарахованих: 19 (5 – денної; 14 – заочної форм навчання), з них за контрактом – 14.

В Інституті активно функціонує 3 спеціалізовані вчені ради, в яких проводиться захист дисертацій за спеціальностями: 12.00.01 – історія та теорія держави і права; історія політичних і правових учень; 12.00.02 – конституційне право та місцеве самоврядування; 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; 12.00.11 – міжнародне право; 12.00.03 – цивільне право; цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право та природоресурсне право; 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; 23.00.02 – політичні інститути та процеси; 23.00.05 – етнополітологія та етнодержавознавство. За звітний період 2019 р. в радах проведено захист 13 докторських та 27 кандидатських дисертацій.

Протягом року стипендію Президента України для молодих вчених отримували С. В. Батрин, А. В. Гурова, О. О. Малишев.

Творчі досягнення співробітників Інституту були відзначені у зв'язку з 70-річчям від дня заснування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України. За вагомий особистий внесок у розвиток юридичної науки, підготовку наукових кадрів провідних співробітників нагороджено державними нагородами, а саме: В. Ф. Сіренка – орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня; Н. Р. Малишева – орденом «За заслуги» III ступеня; П. Ф. Кулиничу та В. П. Горбатенку присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Крім того, нагороджені: *Почесною грамотою Верховної Ради України*: В. П. Горбатенко, О. В. Батанов, О. В. Кресін; *Почесною грамотою Кабінету Міністрів України*: І. Б. Усенко; *Подякою Кабінету Міністрів України*: М. В. Венецька, К. О. Савчук, Т. І. Тарахонич; *Почесною грамотою Президії НАН України*: В. І. Акуленко, Г. П. Тимченко, О. М. Стойко, В. А. Явір, Я. В. Сімутіна, В. І. Олещенко, А. Ю. Бабаскін, Н. І. Овчіннікова; *Подякою Президії НАН України*: Г. О. Мурашин, О. Л. Богініч, М. О. Пухтинський, Н. В. Воротіна, Л. О. Макаренко, О. С. Переверзева; *Відзнакою Президії НАН України «За професійні здобутки»*: Н. К. Ісаєва, Н. О. Давидова; *Відзнакою Президії НАН України для молодих учених «Талант, Натхнення, Праця»*: О. В. Малишев; *Подякою Голови Київської міської державної адміністрації* **В. В. Кличка**: В. О. Антонов, І. Ф. Севрюкова, О. Л. Львова, О. В. Кукуруз, М. Д. Ходаківський, І. М. Проценко, А. С. Нерсисян, Н. Л. Омельченко, Н. М. Батанова; *Почесною грамотою Союзу юристів*: О. О. Самойленко, А. Ю. Іванова, І. В. Музика, Т. І. Бондарук, Т. А. Костецька, Л. Є. Кисіль, Н. П. Гаєва, М. І. Сірий, О. М. Молявко, Л. В. Худояр, В. П. Тимошук, В. Н. Кубальський; *Орденом «За заслуги» I ступеня Союзу юристів України*: акад. НАН України Ю. С. Шемшученко; *Орденом «За заслуги» II ступеня Союзу юристів України*: член-кор. НАН України В. Ф. Сіренко; *Орденом «За заслуги» III ступеня Союзу юристів України*: О. В. Скрипнюк.

За заслуги перед Українським народом трудовий колектив Інституту нагороджено Грамотою Верховної Ради України та Почесною Грамотою Союзу юристів України.

Лауреатом премії Президента України для молодих вчених у 2019 році за роботу «Моральні засади правомірної поведінки» став Сунегін Сергій Олександрович.

Таким чином, можна стверджувати, що Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України в цілому виконав поставлені перед ним завдання. Колективом Інституту було видано низку монографічних праць, розроблено і подано до органів влади низку заслуговуючих на увагу пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення Конституції та законодавства України.

При цьому необхідно зазначити, що сучасна українська академічна юридична наука нині переживає складний період, насамперед через незадовільне фінансування і загальне недалекоглядне ставлення влади, в якому дедалі більше знаходить втілення суто прагматичний підхід до оцінки наукових досліджень, намагання обмежити свободу наукової творчості.

За цих обставин вважаємо за необхідне не лише послідовно боротися за утвердження в Україні верховенства права, що є статутним завданням інституту, а й значно активніше з юридичних позицій розкривати суспільну шкідливість дій, які сприятимуть послідовному нищенню фундаментальної науки, загалом, і соціогуманітаристики, зокрема. Серед іншого потрібно протидіяти і згубним процесам в самому академічному середовищі: формалізації оцінювання наукової діяльності, так званій скопусоманії, схилянням перед зарубіжними авторитетами, розвитку комплексу меншовартості тощо. У зв'язку із цим вчена рада Інституту вважає за доцільне у 2020 р. зосередити зусилля Інституту на такому.

Продовжити наукові дослідження проблем здійснення конституційної, судової реформ в Україні, децентралізації виконавчої влади, боротьби з корупцією, забезпечення національної безпеки у контексті агресії Росії на Сході України, а також правових аспектів європейської та міжнародної інтеграції України.

Актуалізувати фундаментальні дослідження в галузі теорії конституційного права та національної юридичної доктрини, пов'язані з модернізацією Конституції України.

Вжити заходи щодо виконання постанови Президії НАН України від 20.11.2019 № 286 «Щодо подальшого реформування НАН України з метою підвищення ефективності її діяльності».

Згідно розпорядження НАН України від 16.10.2019 р. № 551 «Про проведення чергової атестації наукових працівників установ НАН України», провести чергову атестацію наукових працівників Інституту у березні-квітні 2020 р.

У зв'язку із завершенням навчання в аспірантурі за новими вимогами, провести у 2020 році акредитацію освітньої програми 081 «Право».

Активізувати роботу у 2020 році і у наступних роках по підготовці докторів і кандидатів юридичних наук та омолодженню наукових кадрів.

Посилити зв'язки Інституту з практикою державно-правового будівництва, провести методологічний семінар з цих питань.

Розширити напрацювання концепцій законодавчих актів, участі у підготовці законопроектів та проєктів інших документів і наукових експертних висновків.

Розширити співпрацю з комітетами Верховної Ради України з метою реалізації конституційної реформи і пов'язаних з нею законопроектів.

Забезпечити подальше напрацювання пропозицій та рекомендацій щодо співпраці з Київською міською радою (Київською міською державною адміністрацією).

Започаткувати видання «Електронної історико-правової бібліотеки», активізувати заходи щодо представлення наукової продукції інституту в цифровому

вигляді у мережі Інтернет та через видання на електронних носіях.

Постійно здійснювати заходи щодо розширення та оновлення сайту Інституту у мережі Інтернет, активізувати популяризацію видань Інституту в засобах масової інформації та на електронних носіях; здійснити роботи по створенню електронного каталогу наукової бібліотеки Інституту в рамках реалізації Програми інформатизації НАН України.

Розширити міжнародне наукове співробітництво у правовій сфері, зокрема, з науковими установами США, Білорусі, Литви, Молдови, Польщі, Угорщини, Чехії тощо.

Активізувати участь у підготовці національних енциклопедичних видань, в т. ч. «Великої української юридичної енциклопедії», а також підготувати електронну версію «Енциклопедії міжнародного права».

В. Н. ДЕНИСОВ,

*доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України*

ДО 70-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ

13 травня 2019 року Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України відзначив 70-річчя свого створення як академічної установи, широко відомої в Україні та за її межами. Він був заснований у 1949 році як Сектор держави і права АН УРСР і згодом перетворений в Інститут, ставши одним з найавторитетніших центрів юридичної науки в Україні, якому присвоєно славетне ім'я його засновника і першого директора академіка АН УРСР Володимира Михайловича Корецького.

В наш час в Інституті працює 80 науковців, у тому числі 79 докторів і кандидатів наук. Серед них 1 академік та 1 член-кореспондент НАН України, 14 академіків та членів-кореспондентів Національної академії правових наук України, 6 заслужених діячів науки і техніки України, 11 заслужених юристів України, 10 лауреатів Державної премії України. За 70 років наукової діяльності Інституту його науковцями опубліковано близько 750 монографій, понад 350 підручників, збірників, довідників і словників, тисячі наукових статей з найактуальніших правових проблем, в тому числі теорії та історії держави і права, конституційного права, адміністративного права, міжнародного права та порівняльного правознавства. Серед них шеститомна «Юридична енциклопедія», десятитомна «Антологія української юридичної думки», тритомна «Енциклопедія міжнародного права».

У цей же день на фасаді будинку по вулиці Богдана Хмельницького, 42 у місті Києві, в якому протягом 1949–1984 років проживав В. М. Корецький, на його честь було встановлено меморіальну дошку. У її відкритті взяли участь: академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України академік НАН України В. А. Смолій; директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України академік НАН України Ю. С. Шемшученко; іноземний член НАН України професор школи права Пенсільванського університету У. Е. Батлер; суддя Європейського суду з прав людини у відставці